

SLOVSTVO.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

(Piše dr. F. L.)

Knjige „družbe sv. Mohora“ za leto 1890.

(Konec.)

»Življenje preblažene Device in Matere Marije in njenega prečistega ženina svetega Jožefa«. Popisal Janez Volčič, † duhoven ljubljenske škofije. 4°. Str. 144. — Bogoljubno srce pokojnega pisatelja je bilo jako udano tudi blaženi Devici in zato se raduje onih služabnikov božjih, ki so bili tudi vneti častilci Matere Božje. »Častilce Matere Božje in sv. Jožefa« nam stavi pred oči ta zvezek in sicer 30. Vseh skupaj pa bode 63, »ker nekateri cerkveni učeniki menijo, da je preblažena Devica Marija 63 let na zemlji živela«. Ta snopič ima iste prednosti, kakor dosedanji, pa tudi iste nedostatnosti. Kako čita naše ljudstvo rado o Materi Božji in njenih častilcih, to je dovolj znano. Zato bode ta snopič posebno ugajal, ker nam kaže one lepe in milosti polne duše, katere je tako blagodejno prevevala ljubezen do Božje Matere. Za one, ki morejo to umeti, smem reči, da je v vseh teh opisih nekaka čudovita poezija, tako nežna in mila, da omehča in pridobi i tvoje srce. Prav pokojni Volčič je imel tak okus, ki je znal najti najlepše stvari v življenju svetnikov in iz njih plesti venec Mariji v slavo. A poleg tega ima tudi nekatere napake, bodisi v vsebini, bodisi v pisavi. Ako se tudi ne izpodtikamo nad tem, da se pisatelj ne naslanja vselej na najboljše vire, da rabi knjige manj zanesljive in točne (večinoma nemške), našli smo nekatere iz površnosti izviraajoče napake. N. pr. na str. 13. (1. kol.) ni povsem resnično, kar se pripoveduje o sv. Frančišku Sal.; (prim.: *Esprit de S. François de S. P. VII. ch. 9.*). Enako tudi ne, kar se pripoveduje na str. 14. o njegovi izkušnji. Tako je ravnal sv. Tomaž Akvinski, a sv. Frančišek nekoliko drugače. (Prim.: *Op. di S. Francesco di Sales; Ven. 1748; I. p. 6.*). V knjigah bodimo natančni; že tako podtikajo radi življenjepisom svetnikov, da niso resnični. Gledé na jezik, na pisavo lastnih imen itd. bi se tudi dalo kaj opomniti, a preostri ne smemo biti proti pisatelju, ki je pisal iz ljubezni do Boga, kakor tudi do svete Device, ter hotel tudi čitatelje vneti za enako krepot.

»Ant. Mart. Slomška Pastirski listi«.

Zbral in uredil Mihael Lendovšek, župnik v Makolah. 8°. Str. 254. — O tej knjigi sem dosedaj čul le en glas, namreč ta, da je družba vrlo delo začela, ko je podala letos Mohorjanom slavnega, nepozabnega slovenskega škofa pa-

stirske liste. Slomšek bode zopet govoril tisočim in tisočim, množice pa ga bodo verno poslušale, kakor so ga v nekdanjih dneh. Kdor čita kak govor Slomškov, čuti takoj nenavadno moč njegove besede. Ni lahko popisati, kaj je tako mično, lepo in umevno v govorih, vendar reči smemo, da je tako močan njegov evangeljski duh in lepa, mična je njegova lepa slovenska beseda. Da, to je domača beseda, porečeš, prečitavši le nekaj stavkov. Dositudi ni mogel ob svojem času pisati tako čiste slovensčine, kakoršno pišejo dobri pisatelji dandanes, a mišljenje njegovo je slovensko, duh njegovih govorov je duh našega naroda, in to je bistveno. Zato bodo njegovi govori in listi živeli in se glasili, dokler bode ostal naš verni slovenski narod. Kajpada govori Slomšek kot mož, kot škof, govori tako, da se izraža v govorih vsa njegova osebnost. Le style c'est l'homme — velja tudi o njem.

Knjiga ima dva dela. Prvi del: Postni listi. Drugi del: Različni listi, in sicer: A. cerkveni, B. nabožni, C. narodno-gospodarski in politični. Pred vsemi je pa »list ob nastopu škofovske službe«.

Gospod urednik, župnik Mih. Lendovšek, ki je izdal že 4 knjige »Slomškovih zbranih spisov«, napisal je živahen »Predgovor«, v katerem je spise in govore pokojnega vladike boljše pripočil, nego bi jih mi tukaj mogli. Torej lahko le zahvalo izrečemo nabiratelju in odboru družbinemu za to lepo knjigo. In radi sklepamo to poročilo z lepimi besedami g. urednika samega: »Gotovo bode družba sv. Mohorja, ta najzlahtnejša sadika najrodoljubnejšega kneza in vladike, v dōbi svojega splošnega razvoja in priznanja izkazala na najlepší način hvaležnost in spoštovanje do duševnega svojega ustanovnika, če z izdajo njegovih dragocenih spisov doseže to, da postane sčasoma ves Slomšek, vsa njegova slovstvena zapuščina — lastnina celega naroda slovenskega. — Ko bomo obhajali meseca novembra leta 1900 Slomškovega rojstva prvo stoletnico, bo menda to veljavno delo dogotovljeno, in naš preljubljeni Anton Martin Slomšek znova rojen — v srcih vedno mu hvaležnega naroda slovenskega. Takrat bode tudi najprimernejši čas, da družba izda nov, za prosto ljudstvo spisani životopis Antona Martina Slomška.«

»Drobtinice XXIV. letnik.« Uredil dr. Fr. Lampe. Založila Katoliška družba za Kranjsko. V Ljubljani 1890. Str. 200. Cena broš. izt. 70 kr., trdo vez. 80 kr. Po pošti 10 kr. več. Dobiva se

pri predsedniku »Katoliške družbe« in po knjigarnah. Posvečene so Drobtinice »visokorodnemu gospodu Andreju baronu Winklerju, c. kr. deželnemu predsedniku kranjskemu itd. v spomin desetletnice njegovega predsedništva«. — Vsebina je ta-le: A. Nabožni del: Duh sv. Frančiška Saleskega. (Str. 3.—80.) B. Življenjepisi: Dr. Jakob Maksimilijan Stepišnik, knezoškof lavantinski. (Str. 83.—99.) Spisal Jernej Voh, župnik. Andrej baron Winkler, c. kr. deželni predsednik kranjski. (Str. 101.—113.) Spisal Ivan Lavrenčič. Karol Tedeschi, župnik. (Str. 115.—146.) Spisal Matija Mrak, kapelan. Jožef Škof, pobožen kmet. (Str. 147.—162.) Spisal Matej Ražun. C. Raznoterosti: Tri ure v Vatikanu. (Potopisni spomini rimskega romarja. Str. 165. do 170.) Rožnovenska Mati Božja v Pompejih. (Str. 170.—173.) Poučne dogodbe. (Str. 174.—184.). Pesmi (str. 184.—192.), med katerimi se odlikujeta: »Cerkvene himne kraljici presv. rožnega venca«, poslovenil J. Bilc, in pa R. Silvestra sprev: »Križec«, ki popisuje mično dogodbo v pesniški obliki.

Knjiga ima sliko Marijanišča na kartonu in štiri druge slike, kakor škofa Stepišnika, barona Winklerja in župnika Tedeschija.

Ker je urednik tega lista uredil in izdal ta letnik, ne moremo objaviti nikake ocene, ampak le prosimo ob tej priliki blagovoljne podpore. Življenjepisi, poučni spisi, dogodbe, vzgledi, pesmi — vse nam bode ustrezalo, ako bode le vsebina res dobra.

»J. Giontinijeva knjižnica za otroke.«

Nismo še skoro imeli v rokah kaj tako primerne in lepega iz slovstva, namenjenega mladini, kakor je zbirka malih zvežčičev z navedenim imenom. V trdem zavitku ponuja izdajatelj ali bolje založnik 12 povestic, katerih vsaka je v malem, mehko vezanem 6 listov obsežnem zvezku. Prvi list ima naslov, a h krati je (z zadnjim) list za zavitek. Povestice so pa te-le: 1. Božje oko bdi. 2. Ne bodi radoveden. 3. Jurijče in Zorka. 4. Ne vódi nas v skušnjavo! 5. Vihar na morji. 6. Lehkomiselna prijateljca. 7. Otroci v gozdu. 8. Ivan Hromec. 9. Ubožni Tonče. 10. Soseđa. 11. Uboga družina. 12. Mati in sin. In kako so mične te pripovedke ter h krati poučne! Otrok naj bi jih čital in zopet čital. A kar je povesticam v velik prid, je to, da imajo čedne barvene slike: vsaka jih ima po šest. Zato menim, da ne morejo stariši kupiti boljšega darila za Miklavža, ali za božič, ali za god otrokom, kakor je ta knjižica za otroke. Jezik je lep, jako pravilen. Škoda, da ne poznamo pisatelja! Želimo le še to, da bi se ta zbirka kmalu pomnožila, jako pomnožila in da bi gospod pisatelj ali urednik hotel malo bolj poudarjati to, kar je posebej katoliško, n. pr. o Materi Božji, o svetnikih, angelju varihu. Ne dvomim potem, da bode tudi gmotni uspeh poveljen.

»Božič pridnim otrokom.« Slovenski mladini poklonil Alojzij Vaka. Leto prvo, Maribor 1890. Izdal in založil pisatelj. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. 12°. Str. 48. Cena s poštnino vred 15 kr. Dobiva se pri pisatelju pri

sv. Ani v Slovenskih goricah, p. Št. Lenart na Štajarskem. — Dasi imamo takih zbirk že precej, vendar upam, da to ne bode poslednja po svoji vrednosti med njimi. Povem namreč naravnost, da sem v knjižici več dobil, nego sem pričakoval. Kako prijetno pripovedovanje, kako blažilen verski duh in naposled, kako čist in pravilen jezik! Vidi se, da je bila knjižica tudi v rokah spretnega jezikoslovca. Da, tako je prav! Ako namerava gospod pisatelj tako ravnati i nadalje, potem pozdravljamo z veseljem »Leto prvo«. Ker je gospod pisatelj zaradi svoje bolehnosti tudi v gmotnih sitnostih, želimo, da bi se knjižica dobro razprodala.

HRVATSKO SLOVSTVO.

Knjige sv. Jeronima za leto 1890.

(Dalje)

Oglejmo si sedaj čvetero društvenih knjig za leto 1890.

I. »Danica, koledar i letopis društva svetog jeronimskoga za g. 1891.« — 8°. Str. 192. Cena 25 kr. — »Danica« za l. 1891. ne zaostaja pravič za poprejšnjimi. Poleg običnega koledarja in letopisa se vrsti zabavno-poučni del. Tu sta življenjepisa dveh odličnih društvenih dobrotnikov, kanonika A. Veberja in reškega župnika J. Fiamina, potem pa opisa mest Spleta in Travnika z lepimi slikami. Jako primeren in poučen za katoliške Hrvate je pa spis: »Katoličke misije« (str. 88.—117.), kateri bode zanimal marsikoga in mu pokazal plodno in neumorno delovanje katoliške cerkve. Posebno ugajal bode vinorejcem sestavek M. Dudana: »Neprijatelji i bolesti vinove loze« (str. 117.—139.), prav sedaj, ko je udarilo toliko sovražnikov na plemenito vinsko trto. V spisu: »Otče naš!« se pojasnjuje vsaka izmed sedmero prošnj z mično in vspešno dogodbico. Potem sledé: »Kako se pravi oporuka«, »Što se u svietu zbiló«, »Gospodarske sitnice«, »Smješice«, »Kakvo će biti vrijeme g. 1891.« in »Sajmovi«. — Vsebina je torej jako raznovrstna in primerua, pa ni zato čudno, da se »Danica« tako priljubila Hrvatom. Dasi jej ne morem ničesar oponašati, svetoval bi vendar, da se »Danici« posveti še več truda, da se poveča in olepša po vsebini, po obliki in zunanji obleki, morda bi potem povsem izpodrinila razne druge koledarje, kateri trosijo med narod neslane šale in slike.

II. »Grof Borovački i Jelka Večevićeva.« (Angjeo obitelji Borovačke) Napisao Josip Zorić, župnik prozorski. — 8°. Str. 308. Cena 50 kr. — Priznati moram, da me je srčno razveselila ta knjižica, saj sem že tolikrat želel in pisal, da dajmo narodu najpopreje zdrave, poštene zabave, da mu omili knjiga, a potem še le kaj drugega. Dopustite mi torej, da spregovorim malo obširneje o tej knjigi. Oglejmo si najpopreje njeno vsebino.

Koncem minolega stoletja je živel dosti siromašno v mali dolinici, v prijetni samotni na podnožju gozdnate zagrebske goré Branko Ve-